

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет географічний
Кафедра раціонального використання природних ресурсів
і охорони природи

Затверджено
на засіданні кафедри раціонального
використання природних ресурсів і
охорони природи
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2024 р.)

Завідувач кафедри доц. І.М. Рожко

Силабус
з освітнього компоненту
«ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА»,
що викладається в межах ОПП «Географія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів зі спеціальності 106 Географія"

Назва курсу	Виробнича практика
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра раціонального використання природних ресурсів і охорони природи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки 106 Географія
Викладач курсу	Перхач Оксана Романівна, канд. геогр. наук, доцент
Контактна інформація викладача	oksana.perkhach@lnu.edu.ua oxana.perkhach@ukr.net , тел. моб. 096-509-82-84, вул. Дорошенка, 41, каб. 62.
Консультації по курсу відбуваються	Консультації відбуваються у період проведення практики, зокрема, в перший день. Також можливі онлайн-консультації через TEAMS, ZOOM, електронну пошту. Для погодження часу он-лайн консультацій треба писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/geography
Інформація про курс	Курс «Виробнича практика» є нормативною дисципліною зі спеціальності 106 «Географія» для освітньої програми «Географія», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, яка проводиться 6 семестрі в обсязі 6,0 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) та тривалістю 4 тижні.
Коротка анотація курсу	Виробнича практика є складовою частиною освітнього процесу і проводиться з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття виробничих навичок та досвіду самостійної роботи. Виробнича практика виступає інтегрованим і визначальним компонентом особистісно-професійного становлення майбутнього фахівця. під час проходження практики студенти збирають та попередньо опрацьовують матеріал, який буде використано в майбутньому при написанні бакалаврських робіт, формуючи тісний зв'язок навчання та практичної діяльності.
Мета та цілі курсу	Мета практики – набуття студентами професійних компетентностей для подальшого їхнього використання у своїй професійній та науковій діяльності. Виробнича практика спеціальності 106 “Географія” є важливим елементом навчальної програми та традиційним елементом практичного набуття професійних умінь і навичок. Головною метою виробничої практики є забезпечення особистісної готовності студентів до практичної реалізації набутих у процесі навчання фундаментальних знань. Виступаючи в якості інтегрального фактору між професійним навчанням та самостійною професійною діяльністю майбутніх фахівців, виробнича практика вирішує важливі завдання. Цілі виробничої практики: – збір і обробка вихідних матеріалів для виконання виробничих завдань;

- проведення географічних досліджень з метою оволодіння методиками;
- подальше освоєння методів польових і стаціонарних досліджень;
- систематизація, узагальнення зібраної інформації;
- вивчення впливу різних видів господарської діяльності (промисловість, сільське, комунальне, водне господарство, електроенергетика, будівництво) на природне середовище;
- набуття навичок у проведенні науково-дослідної роботи у підготовці наукових повідомлень, доповідей, статей;
- залучення студентів до громадської роботи в трудовому колективі.

У результаті навчання студенти мають набути таких загальних і спеціальних (фахових) компетентностей.

Загальні компетентності:

- ЗК 1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК 2.** Знання та розуміння предметної сфери географії та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3.** Здатність спілкуватися державною українською мовою як усно, так і письмово.
- ЗК4.** Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК5.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК6.** Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК7.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 8.** Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК9.** Здатність працювати автономно.
- ЗК10.** Навички здійснення безпечної діяльності.
- ЗК11.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові компетентності):

- СК 1.** Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових і науково-технічних проектів.
- СК 3.** Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.
- СК 6.** Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.
- СК 8.** Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.
- СК 9.** Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.
- СК 15.** Здатність картографувати природні та суспільні явища і процеси з використанням програмних засобів.

**Література для
вивчення дисципліни**

Методичне забезпечення

1. Гродзинський М. Д., Шищенко П. Г. Методи геоecологічних досліджень. Навч. посібник / М. Д. Гродзинський, П. Г. Шищенко. Київ : Київський університет, 1999. 243 с.
2. Немець К. А., Немець Л. М. Теорія і методологія географічної науки: методи просторового аналізу / Навчально-методичний посібник // К. А. Немець, Л. М. Немець. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. 172 с.

Основна

1. Львівська область: природні умови та ресурси: монографія / За заг. ред. д-ра геогр. наук, проф. М. М. Назарука. Львів: Видавництво Старого Лева, 2018. 592с.
2. Царик Л. П. Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика / Л. П. Царик. Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2006. 256 с.
3. Яремко З.М., Тимошук С.В., Писаревська С.В., Стельмахович О.Б. Охорона праці : навч. посібник / З. М. Яремко, С. В. Тимошук, С. В. Писаревська, О. Б. Стельмахович/ За ред. проф. З.М. Яремка. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 430 с.

Допоміжна

1. Атлас “Комплексний атлас України” / Відп. ред. Л. М. Веклич. Київ: Картографія, 2005. 96 с.
2. Кукурудза С. І., Перхач О. Р. Використання та охорона водних ресурсів. Навчальний посібник / С. І. Кукурудза, О. Р. Перхач. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2009. 304 с.
3. Екологічний контроль: питання теорії і практики. К., 1999. 99с.
4. Клименко М.О., Прищепка А.М., Стецюк Л.М. та ін. Екологічне інспектування: Підручник / М.О. Клименко, А.М. Прищепка, Л.М. Стецюк, О.А. Брежицька. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 400 с.
5. Перхач О. Р. Географічні аспекти водокористування та водовідведення у Львівській області / Конструктивна географія і картографія: стан, проблеми, перспективи // Матер. міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 25-річчю кафедри конструктивної географії і картографії Львів. нац. ун-ту імені Івана Франка (Україна, м. Львів, 1-3 травня 2025 р.). Львів : Простір-М, 2025. С. 145-148.
6. Перхач О. Р. Оцінка впливу на довкілля. Навчальний посібник / О. Р. Перхач. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 124 с. (7,2 др. а.).
7. Перхач О. Р., Рожко І. М., Ровенчак І. І., Наконечний С. М. Еколого-географічні аспекти розвитку міста Дубляни Львівської міської територіальної громади. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2025. Випуск 58. С. 146-157.

Інформаційні ресурси

- <http://www.dei.gov.ua/> – Державної екологічної інспекції України.
- <https://menr.gov.ua/> – Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.
- <https://deplv.gov.ua/> – Департаменту екології та природних ресурсів Львівської обласної адміністрації
- <http://www.nature.org.ua/> - Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні.
- <https://land.gov.ua/> Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру
- <https://www.davr.gov.ua/> Державне агентство водних ресурсів України
- <https://www.geo.gov.ua/> Державна служба геології та надр України

	<p>(Держгеонадра) https://forest.gov.ua/ Державне агентство лісових ресурсів України https://darg.gov.ua/ Державне агентство меліорації та рибного господарства України https://www.dsns.gov.ua/ Державна служба України з надзвичайних ситуацій https://minagro.gov.ua/ua Міністерство аграрної політики та продовольства України https://moz.gov.ua/ Міністерство охорони здоров'я України</p>
Тривалість курсу	180 год.
Обсяг курсу	180 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті проходження практики студенти повинні знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • загальнонаукові, міждисциплінарні та конкретно-наукові методи дослідження, розуміти їхній зміст і підходи до застосування; • польові та лабораторні методи дослідження; • статистичні методи обробки результатів досліджень; • основні концепції сталого розвитку і методології наукового пізнання. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень; • підбирати, аналізувати, систематизувати нормативно-правові, інформаційні, звітні та статистичні матеріали; • вести документацію дослідження, користування довідковою літературою, картографічною і статистичною інформацією; • вести щоденник практики; • оформити звіт з проходження виробничої практики, затвердити його у керівника практики від підприємства, завірити печаткою і отримати письмовий відгук про результати проходження практики; • застосовувати знання в практичних ситуаціях; • працювати як самостійно, так і в команді. <p>Виробнича практика, як складова підготовки бакалавра, має сприяти досягненню таких програмних результатів навчання:</p> <p>ПРН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.</p> <p>ПРН 02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.</p> <p>ПРН 04. Аналізувати географічний потенціал території.</p> <p>ПРН 06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.</p> <p>ПРН 08. Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.</p> <p>ПРН 11. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки, норм здорового способу життя.</p>

Ключові слова	Виробнича практика, нормативи, щоденник виробничої практики, звіт про практику, збирання даних, інформаційний пошук; опрацювання даних, звіт з практики.
Формат курсу	<p>Очний.</p> <p>Очна (денна) форма навчання передбачає постійний особистий контакт науково-педагогічного працівника і студента, що забезпечує отримання системних знань та умінь. Студенти перед початком практики отримують таку документацію: один екземпляр угоди про проведення практики, направлення на практику, щоденник практики та програму виробничої практики. Кожному студенту на період проходження практики призначають керівника – від кафедри та від організації, в якій студент проходить практику.</p> <p><i>Студент</i> в процесі підготовки до практики повинен ознайомитися з програмою практики, видами робіт, необхідною літературою. Під час практики - набути необхідних виробничих навичок за спеціальністю.</p> <p><i>Студенти зобов'язані:</i> своєчасно виконувати всі адміністративні і науково-технічні вказівки керівників практики, а також керівників від виробництва; забезпечити високу якість робіт, які виконують; суворо дотримуватися правил техніки безпеки; систематично вести щоденник практики; дотримуватися трудової дисципліни; проводити необхідні спостереження, брати участь в усіх видах польових експедиційних і камеральних робіт; збирати матеріали для написання звіту з виробничої практики.</p> <p><i>Керівники виробничої практики від кафедри</i> перед початком практики повинні провести зустріч зі студентами, на якій ознайомити їх з програмою практики, вимогами і завданнями, що стоять перед ними протягом проходження практики, дати кожному студенту необхідну консультацію з організаційних і методичних питань, сформулювати індивідуальні завдання додатково до програми, пояснити вимоги до звітності. Основний обсяг роботи студент виконує самостійно. Після завершення практики студент представляє і захищає письмовий звіт.</p>
Теми	Подано нижче у табличній формі схема курсу “Виробнича практика”.
Підсумковий контроль, форма	Диференційований залік у кінці практики. Виробнича практика завершується захистом звіту, складовими якого є сам звіт з проходження практики, щоденник практики, додаткові матеріали та презентація.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з фахових дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату наукових досліджень, а саме знань з “Основи фізичної географії”, “Основи суспільної географії”, “Екологія”, “Біогеографія і геоботаніка”, “Раціональне природокористування”, “Загальна гідрологія”, “Природно-заповідна справа”, “Охорона водних ресурсів” та ін.

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу</p>	<p>Усний інструктаж з проведення практики; самостійна робота – виконання індивідуального навчально-дослідного завдання: збирання, аналіз та опрацювання матеріалу; ознайомлення з роботою установ та підрозділів, до яких скеровано студента; консультація керівника; пояснення та наведення прикладів з діяльності підприємства, дискусія, бесіда, ілюстрація, демонстрація; оформлення та захист письмового звіту передбачає доповідь, відповідь, обговорення, презентацію результатів практики з використання мультимедійного забезпечення.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Персональний комп'ютер, проектор. Вивчення курсу потребує використання мультимедійного обладнання та програм ZOOM і TEAMS. Для вивчення курсу достатньо володіти такими програми: Microsoft Office Word, Microsoft Office Excel, Microsoft Office PowerPoint, Paint.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: успішне проходження інструктажу, наявність щоденника практики: максимальна кількість балів – 10; активність у процесі проходженні практики: регулярне відвідування підрозділу, установи, підприємства, де відбувається практика, добра ознайомленість з профілем (специфікою) діяльності, позитивні відгуки працівників: максимальна кількість балів – 20; вчасне подання звіту, оформленого згідно з вимогами: максимальна кількість балів – 50: - наявність матеріалу польових досліджень, їхній аналіз оцінюється максимум 20 балів; - збір і аналіз інформації (фондові матеріали) оцінюється максимум 10 балів; - наявність і аналіз картографічних джерел, таблиць, структурних діаграм оцінюється максимум 20 балів; захист звіту, відповіді на питання: максимальна кількість балів - 20. Підсумкова максимальна кількість балів – 100. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку.</p>	<p>Предмет передбачає виконання звіту, бали нараховуються на основі виконання певних видів робіт та активностей. Питання під час захисту формулюються на індивідуальній основі, виходячи зі специфіки індивідуального завдання та місця проходження виробничої практики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Профіль діяльності, структура установи, підрозділу, підприємства, де відбувалася практика, посадові обов'язки працівників, пропозиції щодо оптимізації; 2. Які дані були зібрані та опрацьовані; 3. Попередні висновки на основі збирання, опрацювання даних, перспективи подальшої роботи.
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенні курсу.</p>

Кафедра відповідно до укладених договорів та угод про співпрацю визначає бази виробничої практики та розподіляє студентів. Кожен здобувач вищої освіти може самостійно з дозволу кафедри обрати місце проходження виробничої практики. Скерування студентів на бази практики і призначення керівника практики від кафедри здійснюється наказом Ректора. На місцях практики призначаються керівники практики від організацій (установ).

Схема курсу «Виробнича практика»

Види робіт	Кількість годин	Термін виконання
I. Підготовчий етап		
Навчально-методична та організаційна підготовка до практики, інструктаж з охорони праці та техніки безпеки на базі практики та при польових дослідженнях у міському просторі. Узгодження теми індивідуального завдання.	10	2-3 дні
II. Проходження практики в організації		
Прибуття на базу практики. Вивчення організаційної структури, проходження інструктажу з техніки безпеки.	10	1 тиждень
Виконання завдань відповідно до календарного графіку проходження виробничої практики: - характеристика об'єктів дослідження; - збір геопросторової інформації з теми дослідження; - обробка та аналіз геопросторової інформації; - виявлення проблем; - надання пропозицій та власних рекомендацій щодо їх вирішення.	140	1-3тиждень
III. Заключний етап		
Підготовка звіту.	16	4 тиждень
Захист звіту.	4	4 тиждень
Всього	180	

Система оцінювання

Для оцінювання результатів виробничої практики використовуються такі методи:

- спостереження за студентами та аналіз якості окремих видів їхньої роботи (виробнича діяльність і навчально-дослідна робота);
- бесіди з керівниками практики від підприємства, під керівництвом яких працювали студенти;
- самооцінка студентами ступеня своєї підготовленості до професійної діяльності;
- аналіз документації студентів (детальний звіт, повністю оформлений щоденник, підготовлені під час практики матеріали).

Без надання звіту про проходження практики студент до захисту практики не допускається і одержує оцінку «незараховано». Студент, що не виконав програму практики і отримав незадовільний відгук на базі практики або незадовільну оцінку при її захисті направляється на практику вдруге в період канікул або відраховується з навчального закладу. Оцінка виставляється з урахуванням поточної роботи студента під час проходження практики й у результаті оцінювання документів, зданих після проходження практики на кафедрі та захисту на підсумковій конференції.

Оцінювання результатів практики студентів здійснюється за такими критеріями:

1. Успішне проходження інструктажу, оформлення щоденника практики – **10 б.**
2. Активність у процесі проходження практики: регулярне відвідування підрозділу, установи, підприємства, де відбувається практика, добра ознайомленість зі специфікою/профілем діяльності, позитивні відгуки керівника від бази практики та працівників – **20 б.**
 - 3. Вчасне подання звіту, оформленого згідно вимог, виконання визначених у програмі завдань практики – **50 б.:**
 - наявність матеріалу польових досліджень, їхній аналіз оцінюється максимум 20 балів;
 - збір і аналіз інформації (фондові матеріали) оцінюється максимум 10 балів;
 - наявність і аналіз картографічних джерел, таблиць, структурних діаграм оцінюється максимум 20 балів.
4. Захист звіту, відповіді на питання – **20 б.**

Оцінювання результативності проходження студентом практики здійснюється за 100-бальною системою. Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	Відмінно	Зараховано
81–89	B	Добре	
71–80	C		
61–70	D	Задовільно	
51–60	E		
21–50	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–20	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

